

poezji, rozkazów i t. d., pod którymi widnieją podpisy Marata, Robespiera, Mirabeau, Ludwika XVI, Marii Antoniny, twórcy Marsyljanki, Rouget de Lisle'a i wreszcie nieznanego jeszcze porucznika artylerji — Bonapartego.

Słowem wszystko co się tyczy tak pamiętnego w dziejach okresu Wielkiej Rewolucji od 1789 r. do 1790 r., t. j. do końca dyrektoriatu i powstania konsulatu, zgromadzone w Galerii Mazarine, stwarzając jedyny w swoim rodzaju przegląd barwy krwawej epoki, tak brzemiennej w skutki.

Pomnik Mickiewicza w Paryżu — wywiad z twórcą pomnika. Znany rzeźbiarz francuski Antoni Bourdelle, pracujący obecnie nad wykończeniem mającego stanąć w Paryżu pomnika Adama Mickiewicza, udzielił współpracownikowi paryskiego »Excelsioru« wywiadu, w którym powiedział m. in. co następuje:

»Praca nad pomnikiem Mickiewicza postępuje, lecz aby dobiegła do końca, trzeba mi trochę czasu. W chwili, gdy już miałem wysłać do odlewu moje płaskorzeźby, przekonałem się, iż postacie, znajdujące się w postawie siedzącej lub klęczącej, są większe aniżeli postacie stojące. Przerazony tem odkryciem musiałem wszystko zaczynać na nowo. Oto niebawem upływa już lat 20 od chwili, w której zacząłem pracować nad pomnikiem Mickiewicza, a ciągle muszę jeszcze nad nim myśleć intensywnie. Chodzi mi przede wszystkim o zachowanie harmonji w całości kompozycji. Architektura podstawy, cokółu i szczytu kolumny, sprawiła mi dużo więcej trudności, niż sama rzeźba«.

Na zapytanie współpracownika pisma, czy artysta zmienił zasadniczy pomysł pomnika po zmartwychwstaniu Polski, Bourdelle zaznaczył: »Nigdy w życiu! Jakąś tajemniczą intuicją wiedziony widziałem zawsze, na długie nawet lata przed wojną, trzy części poświęconej Polsce złączone znowu w jedną całość. Czemu tak było, nie wiem, lecz zawsze w mej myśli widziałem tylko Polskę zwycięską! Już w 1909 r., w chwili, gdy komitet francusko-polski pod przewodnictwem Władysława Mickiewicza, syna poety, powierzył mi wykonanie tego pomnika, naszkicowałem odrazu Mickiewicza w tej samej postawie, w jakiej znajdzie się on definitywnie na pomniku, to jest w postawie pielgrzyma i proroka, który przebiega świat, zwiastując wszędzie zmartwychwstanie swej ojczyzny. Pomnik ten jest aktem wiary. Pracowałem nad nim w najcięższych chwilach wojennych, gdy wielkie berty niemieckie szalały nad Paryżem. W pracy mej, podświadomie może, natchnieniem były mi prorocze słowa Mickiewicza: »Dopiero gdy Polska będzie wyzwolona, skończą się wojny wśród ludów chrześcijańskich«. Wiedziony myślą przewodnią polskiego wieszcza, wyrulem na cokole granitowym pomnika jego prorocze słowa: »Chociaż w niewoli możesz myśleć i wiarą burzyć i wznosić tron«.

Dzieło Bourdella stanie na placu Alma. Już obecnie czynione są przygotowania, celem umocnienia gruntu, na którym spocznie 25—30 ton kamienia i bronzu.

Po ukończeniu tego monumentalnego dzieła, Bourdelle zacznie pracować nad pomnikami dla obu poetów francuskich Lamartine'a i Wiktora Hugo, które staną mają w Strassburgu.

Według otrzymanych z Paryża ostatnich wiadomości, Bourdelle, zmuszony był z powodu choroby przerwać pracę nad wykończeniem pomnika.

Z tego też powodu opóźniony zostanie termin odsłonięcia pomnika, wyznaczony na dzień 7 maja. Artysta proponuje odłożenie uroczystości odsłonięcia pomnika do jesieni. Jako dzień odsłonięcia pomnika uważany jest za najodpowiedniejszy 11 listopada, data historyczna uwolnienia Polski od okupantów.

= Udział Polaków w wystawach pary-

skich. Zygmunt Dobrzycki wystawia w »G. Sacre du Printemps«, H. Gotlieb w G. Fast, Hecht, Lewicka, Makowski w G. Weill, Kanelba w Salon de l'Escalier, Z. Menkes w »Sacre du Printemps«.

= Odznaczenie malarzy polskich legją honorową. Artyści malarze profesor J. Pankiewicz i T. Styka odznaczeni zostali krzyżami kawalerskimi legji honorowej.

= Leopold Gottlieb, przy poparciu członka senatu francuskiego p. d. Monzie oraz Ambasady Polskiej w Paryżu, otrzymał zamówienie od firmy wydawniczej paryskiej: »Les écrivains réunis« na wykonanie portretów rysunkowych 40 osobistości wybitnych na gruncie paryskim ze świata politycznego, artystycznego, naukowego i przemysłowego.

Między innymi na liście osób portretowanych znajdują się: Poincaré, Briand, Herriot, Paul Boncour, de Monzie, Painlevé, Marszałek Foch, Clemenceau, Henri Bergson, Ravel, Y. d'Indy, Paul Valery, Bourdelle, Picasso, Hrabina de Noailles, Coty, Citroen, Ambasador Chłapowski, pani Curie-Skłodowska, Artur Rubinstein.

Tow. wymiany stosunków artystycznych między Polską i Francją. Nowa rada Tow. ukonstytuowała się w sposób następujący: p. Franciszek Pułaski — prezes, p. Antoni Potocki — wiceprezes, E. Woroniecki — sekretarz generalny, Feliks Łabuński — skarbnik. Poza tem do zarządu wchodzi prof. Zygmunt Zaleski, Leon Gottlieb i Zygmunt Kliglsland. Pp. Cezary Jelenta i red. Hieronimko wybrani zostali, jako członkowie zastępcy z głosem doradczym.

Na przewodniczących poszczególnych komisji wybrano: Antoniego Potockiego (komisja literacka), Augusta Zamoyckiego (komisja artystyczna) i Piotra Perkowskiego (komisja muzyczna).

Wykład o sztuce polskiej. W związku »Essai«, urządzającym zebrania i dyskusje z najróżniejszych dziedzin myśli ludzkiej — od spraw społecznych, przyrodniczych i spirytystycznych do literackich i artystycznych — odbył się wykład p. M. Poirson o sztuce polskiej. Prelegent jest wicesekretarzem tow. »Amis de la Pologne«, a odczyt jego był jednym więcej z niezliczonych aktów propagandy tego ruchliwego towarzystwa i jego niestrudzonej organizatorki, pani Rosy Bailly. Związek »Essai« udzielił tym razem gościnności wykładowi ilustrowanemu przez rycinami, dzięki któremu publiczność zapoznała się z najogólniejszym zarysem polskiej kultury plastycznej, od drzwi katedry gnieźnieńskiej i architektury Wawelu do Witkiewiczowskiej wili i podhalańskich spinek i serdaków. Krótko tylko streszczając nowszy rozwój malarstwa polskiego, poświęcił p. Poirson główną uwagę wiekowi XIX, a obrazy Orłowskiego, Matejki, Grotgera i t. d. posłużyły do podniesienia głównych momentów historii, tak jak częste wymieniania Gdańska i Wilna stwierdziły ich historyczną przynależność do Polski.

= W 10-tą rocznicę śmierci Verhaerena, magistrat m. Paryża wznosił przy kościele St. Severin pomnik na jego cześć.

P R A G A

= VI Międzynarodowy Kongres Rysunku odbędzie się w dniach od 30 lipca do 5 sierpnia w Pradze. Kongres organizuje »Międzyn. Związek nauki rysunku i sztuki stosowanej«, w związku z tem odbędzie się też wystawa prac uczniów szkół powszechnych, średnich i wyższych, zawodowych i artystycznych. Byłoby rzeczą bardzo pożądaną, ażeby udział polski był w tym kongresie jak najliczniejszy. Niewątpimy, że nasze Min. W. R. i O. P. dopilnuje tej sprawy.